

Raha ratkaisee! Suhteelliset hinnat ohjaavat elämäämme

Julkaistu: 4.4.2016 | Kirjoittanut: Timo Myllyntaus

Lähes kaikkea mitataan rahassa, ja hyödykkeiden suhteellisten hintojen muutokset antavat signaaleja kehityksen suunnasta. Yrityksille tuotannontekijöillä ja niiden hinnoilla on merkitystä ja siksi liike-elämä jatkuvasti etsii uusia tehokkaampia tuotannontekijöiden yhdistelmiä. Suhteellisten hintojen muutokset antavat kimmokkeen uudistaa tuotantoa ja lisätä kilpailua.

Hinnan muutoksia on useammanlaisia

Sanotaan, että raha on vain pelimerkki ja sen arvo on ollut ainakin alkuvaiheessa vain neuvottelukysymys. Raha määritellään arvon mitaksi, mutta niin vain on, että rahamääräiset mittaustulokset eli hinnat tупpaavat muuttumaan. Hinnan muutoksia on useammanlaisia. Esimerkiksi inflaatio nostaa tavaroiden ja palveluiden hintatasoa kautta linjan, kun taas sen vastakohta, deflaatio, laskee yleistä hintatasoa. Inflaatio nostaa siis hyödykkeiden nimellishintoja, mutta jakamalla ne yleisellä hintatason nousulla saadaan selville reaali hinnat eli se, onko jonkun hyödykkeen hinta muuttunut suhteessa yleiseen hintatasoon. Kahden hyödykkeen välinen hintasuhde on hyödykkeen suhteellinen hinta, joka on sama kuin sen vaihtoehtokustannus. Ostopäätöksiä tehdessään ihmiset joutuvat yleensä pohtimaan valintojensa vaihtoehtoiskustannuksia eli olisiko joku muu ostosvaihtoehto kokonaisedullisempi.

Suhteellisten hintojen muutokset mullistavat kansantalouden rakenteita

Vaikka niin inflaatio kuin deflaatiokin saattavat muuttaa kulutuskäyttäytymistä, niin huomattavasti suurempi vaikutus on suhteellisten hintojen muutoksilla, sillä ne mullistavat kansantalouden rakenteita. Hintasuhteiden muutokset hävittivät viime vuosisadalla monia ammattikuntia, kuten tukkijätkät, sentraalisantrat ja bussien rahastajat, mutta samalla ne loivat uusia, kuten puhelinmyyjät, it-tukihenkilöt ja atk-ohjelmoijat. Kokopuiset huonekalut ovat vaihtuneet osin huokeahintaisempiin viilupäällysteisiin lastulevyisiin vastaineisiin. Teknologian muutos on usein suhteellisten hintojen muutosten taustalla. Samoin markkinatilanteella on vaikutusta: monopoli voi pyytää tuotteistaan ja palveluistaan ylihintaa, joka vaikuttaa suhteellisiin hintoihin. Hintasuhteet puolestaan vaikuttavat voimakkaasti niin yritysten kuin kuluttajienkin valintoihin. Ajanjaksolla 1975–2005 kermajäätelön ja hienosokerin reaali hinta laski noin kolmannekseen, kun taas sekahiivaleivän ja ruisleivän reaali hinta liki kaksinkertaistui. Tässä saattaa olla yksi syy, miksi leipä tuolloin menetti suosiotaan ja makealla herkuttelu lisääntyi.

Muutokset suhteellisissa hinnoissa ovat väistämättömiä ja niille on jatkuva tarve. Niiden avulla talous sopeutuu muuttuvaan maailmaan. Painopaperin kysynnän lasku on johtanut sen hinnan alamäkeen, mikä on signaali paperitehtaille, että markkinoilla on paperista ylitarjontaa eikä siksi paperin valmistukseen enää kannata investoida aiempaan malliin.

Suhteellisten hintojen muutoksilla voi olla huomattavat yhteiskunnalliset seuraukset niiden tehdessä toisista voittajia ja toisista häviäjiä. Kun kaukokuljetusten hinnat romahtivat ja maailmankauppa vapautui 1900-luvulla,

Aasian halvan työvoiman maat pystyvät haastamaan kalliimman työvoiman maat teollisuustuotannossa. Seurauksena oli länsimaiden teollisuuden lasku ja miljoonia työttömiä.

Kirjoittaja on London School of Economicsissa väitellyt taloushistorioitsija ja Suomen historian professori.

Kategoria(t): [Tutkimus ja opetus](#) Avainsana(t): [raha](#). Lisää [kestolinkki](#) kirjanmerkkeihisi.
